

Ref.nr.:

Saksnr:

Dato:

Kongelig resolusjon – Forvaltningsplan for vannregion Sør-Vest

1. Innledning

Miljøverndepartementet har mottatt Forvaltningsplan for vannregion Sør-Vest for planperioden 2010-2015 til godkjenning ved kongelig resolusjon. Planen er en regional plan utarbeidet etter reglene i forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften), som er hjemlet i plan- og bygningsloven, vannressursloven og forurensningsloven. Planen omfatter vannområdene Figgjo og Otra med tilhørende nedbørsfelt, og er vedtatt i fylkestingene i Rogaland 20. oktober 2009, Vest-Agder 21. oktober 2009 og Aust-Agder 20. oktober 2009.

Vannforskriften ble fastsatt i 2006 som en gjennomføring i norsk rett av EUs rammedirektiv for vann fra 2000. Hovedformålet med direktivet og forskriften er å beskytte, og om nødvendig forbedre, tilstanden i ferskvann, grunnvann og kystnære områder. Vannforskriften gir rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Det skal utarbeides og vedtas regionale forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer med sikte på å oppfylle miljømålene, og fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for dette arbeidet. Forskriften setter miljømål for alt ferskvann, grunnvann og kystvann inntil 1 nautisk mil utenfor grunnlinjen, og ut til territorialgrensen når det gjelder miljømål for kjemisk tilstand.

I henhold til vannforskriften skal alle vannforekomster opprettholde eller oppnå minst god tilstand eller godt potensial innen seks år etter at første forvaltningsplan er trådt i kraft. Det er anledning til å utsette måloppnåelsen eller vedta mindre strenge miljømål, dersom det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevende å nå målet om god tilstand eller godt potensial.

For å oppfylle miljømålene, skal det utarbeides sektorovergripende forvaltningsplaner og tiltaksprogram. Når de regionale forvaltningsplanene er godkjent skal de legges til grunn for fylkeskommunal virksomhet og være retningsgivende for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionene. Berørte myndigheters ansvar for lovverk og virkemidler ligger fast i tråd med eksisterende ansvarsfordeling, og vedtak om oppfølgende tiltak hjemles i sektorlovverket. Det er sektormyndighetene selv som, innenfor sine ansvarsområder, har ansvar for å utrede forslag til typer tiltak.

Det følger av vannforskriften at vannforvaltningsplanene skal godkjennes av Kongen. I godkjenningsbehandlingen har regjeringen vurdert planprosessen og forvaltningsplanen på bakgrunn av reglene i vannforskriften, plan- og bygningsloven og rundskriv T-3/98 om arbeidet med Fylkesplanene. Regjeringen har tatt stilling til innholdet i planen ut fra:

- Om planen oppfyller kravene i vannforskriften
- De mål og strategier som fremgår av forvaltningsplanen, sett i forhold til gjeldende statlig politikk og interesser
- Forventet deltakelse fra statlige etater i oppfølging og gjennomføring av forvaltningsplanen
- Uenighet regionalt som det er ventet at regjeringen skal avklare

Planen blir først endelig når sentral godkjenning foreligger. Eventuell uenighet skal gjengis i planforslaget. Regjeringen tar stilling til eventuell uenighet i sin behandling av fremlagt plan ved kongelig resolusjon. Den fremlagte forvaltningsplanen og den kongelige resolusjonen utgjør til sammen den godkjente planen. Regjeringens merknader er knyttet til de enkelte hoveddelene i planen, med kravene i vannforskriften som bakgrunn.

2. Regjeringens merknader

A. Om planprosessen

Det er gjennomført en omfattende og målrettet prosess med forvaltningsplanen for vannregion Sør-Vest. Fylkesmannen i Vest-Agder har vært vannregionmyndighet, og utarbeidet planen i samarbeid med vannregionutvalget og vannregionutvalgets arbeidsutvalg, som har bestått av berørte sektormyndigheter, fylkesmennene, fylkeskommunene og kommunene i vannområdene. En referansegruppe, lokalt etablerte vannområdegupper og planen har vært på høring. Mange personer, instanser og aktører har tatt del.

Det er positivt at planen er ferdigstilt og behandlet innen den tid som var til rådighet. Å legge til rette for god dialog og tidlig medvirkning har vært en sentral oppgave for vannregionmyndigheten, og vil også være det i den videre oppfølgingen av forvaltningsplanene. Regjeringen har spesielt merket seg at et interfylkeskommunalt utvalg er opprettet i prosessen, og mener dette er et positivt organisatorisk grep som bidrar til samarbeid mellom fylkeskommunene i vannregionen. For arbeidet videre framover er det spesielt viktig med god bilateral kontakt mellom vannregionmyndigheten og sektormyndighet/kommune.

Nye og uvante arenaer og arbeidsformer for de som har deltatt i arbeidet, begrenset ressurstilgang og manglende nasjonale avklaringer av sentrale tema, har medført at det er noen svakheter ved planen. Planen danner likevel et viktig grunnlag for å sette i verk nødvendige tiltak for å opprettholde eller forbedre vannmiljøtilstanden i Sør-Vest i tråd med det vannforskriften forutsetter.

B. Om vannforvaltningsplanen

Planen omfatter vannområdene Otra, som ligger i Aust- og Vest-Agder og Figgjo, som ligger i Rogaland.

Regjeringen mener det er positivt at fylkestingene i Rogaland, Vest-Agder og Aust-Agder har vedtatt en plan for vannforvaltning i regionen, som i hovedtrekk er i tråd med kravene i vannforskriften. Regjeringen støtter i hovedsak planens vurderinger, men har noen merknader, blant annet til bruk av unntaksbestemmelsene og økonomiske vurderinger. Der dette er tilfelle fremgår det av merknadene under. Det forutsettes at regjeringens merknader følges opp i forhold til enkeltsaker og ved revisjon av planen.

Regjeringen gjør oppmerksom på at tiltaksprogrammet etter vannforskriften ikke er en del av forvaltningsplanen, og dermed heller ikke gjenstand for godkjenning. Regjeringen tar kun stilling til innholdet i selve forvaltningsplanen. Forvaltningsplanen skal imidlertid inneholde en sammenfatning av tiltaksprogrammet. Forhold som berører rikspolitiske interesser, og som omtales i tiltaksprogrammet, bør derfor også fremgå av denne sammenfatningen. Regjeringen savner derfor en noe utvidet beskrivelse i selve forvaltningsplanen av hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltak og hvilke typer av tiltak som ikke kan knyttes til en tiltakshaver. Vedtatt forvaltningsplan skal imidlertid ikke ha et slikt detaljeringsnivå at skjønnsrommet for sektormyndighetene for de enkelte tiltakene blir vesentlig redusert. Dersom det er uoverensstemmelse mellom forvaltningsplan og tiltaksprogram er det den godkjente forvaltningsplanen som gjelder.

De to vannområdene planen omfatter er stort sett behandlet hver for seg. Regjeringen vil understreke at når alle vannområdene i vannregionen skal inkluderes i neste planfase, forventes det at forvaltningsplanen fremstiller alle vannområdene på en samlet og enhetlig måte.

C. Om vannforvaltningsplanens innhold

C. 1 Miljøtilstanden i vannforekomstene (karakterisering)

Planen viser at 54 prosent av vannforekomstene i Otra vannområde er i risiko for ikke å nå miljømålet om god tilstand, mens 27 prosent er i mulig risiko for ikke å nå miljømålet. I Figgjo vannområde er tilstanden jevnt over god i vassdragets indre del, i nedre og midtre del er tilstanden varierende, og i nedre del er tilstanden dårlig. Kystvannet i Figgjo vannområde har god tilstand. Flere vannforekomster i Figgjo og 52 vannforekomster i Otra er foreslått som sterkt modifiserte vannforekomster.

Ved karakterisering av vannforekomster stilles det større krav til faglig kunnskap og kompetanse, og det er sterkere fokus på lokale forhold, enn før. Dette utløser et betydelig behov for lokal kunnskap om naturgitte forhold og deres betydning for vannkvaliteten. Karakteriseringen er et svært viktig grunnlag for å utrede og planlegge tiltak for å nå vannforskriftens mål. Behovet for kunnskap og kompetanse er stort innen

landbruket. God kunnskap om prosesser i naturen er av grunnleggende betydning for å få gjennomført tiltak på en effektiv måte. Regjeringen vil arbeide for økt forskningsfokus for å bidra til at kunnskapsgrunnlaget, inkludert blant annet kunnskap om jordsmonn og klimaets betydning, erosjon i bekke- og elveløp, samt frigjøring av næringsstoffer fra sedimenter, blir styrket.

C. 2 Vesentlige belastninger og virkninger av menneskelig virksomhet

Planen beskriver at den klart vesentligste belastningen på den økologiske tilstanden i vannområde Figgjo er landbruksaktivitet. Den introduserte arten vasspest er også et problem i vassdraget. I vannområde Otra er forurensning, problemvekst av krypsiv, regulering og forurensning de største belastningene. Spredning av ørekyt, lokale problemer med avløpsforurensning og lukkede/endrete bekkeløp er også av betydning for tilstanden i vannforekomstene. Planen nevner også de viktigste brukerinteressene i Otra, som blant annet er fiske og kraftproduksjon.

I Figgjo er landbruk omtalt i et eget kapittel. Regjeringen mener likevel at de ulike påvirkningsfaktorene knyttet til jordbruk bør omtales noe mer utfyllende i senere rullinger av planen.

C. 3 Miljømål for vannforekomstene

I tillegg til miljømål for vannforekomstene er det satt miljømål for vannområdene som helhet. Også brukerinteresser er tatt med i vurderingen av disse. Regjeringen mener det er positivt at miljømålene fra vannforskriften er sett i sammenheng med allerede eksisterende brukermål. Det vil være en viktig del av grunnlaget for helhetlig vannforvaltning at forskjellige målsettinger i vannområdene blir sett i sammenheng.

Planen har ikke satt mindre strenge miljømål for noen vannforekomster. I en del vannforekomster i Otra og Figgjo er det behov for utsatt frist for oppnåelse av miljømålet på grunn av lang virkningstid for tiltakene, manglende virkemidler og kunnskapsmangel. Regjeringen savner imidlertid en oversikt over hvor mange vannforekomster man kan forvente ikke kommer til å nå målet om god tilstand eller godt potensial i første planperiode.

Det vil alltid være usikkerhet om i hvilken grad miljømålene for den enkelte vannforekomst kan nås gjennom de foreslåtte tiltakene i planen. Det er blant annet usikkerhet knyttet til tilstrekkelig kunnskap om naturgitte forhold, effekten av klimaendringer og tiden det tar før man ser effekt av tiltak. Planen beskriver behov for å utvikle virkemidler knyttet til blant annet landbruk. Der det er usikkerhet om oppnåelse av miljømål, må det vurderes om det er behov for å utvikle nye virkemidler innenfor planperioden, eller om måloppnåelsen skal utsettes (utarbeide unntak). Vurdering av nye virkemidler vil måtte følge de alminnelige prosesser for dette. Regjeringen forutsetter at det er gjort en ny vurdering av om de planlagte (og gjennomførte) tiltakene vil være tilstrekkelige til å nå miljømålene eller om det også bør vurderes å bruke

unntaksbestemmelsene i flere tilfeller senest innen statusrapportering til det europeiske overvåkingsorganet i 2012.

Fylkestingene i Aust-Agder og Vest-Agder trekker spesielt frem krypsiv som et stort problem i flere vassdrag på Sørlandet. Krypsiv er et stort regionalt problem, og regjeringen mener det er positivt at det er satt egne langsiktige målsetninger knyttet til denne arten.

Det er foreslått miljømål (godt økologisk potensial) for de sterkt modifiserte vannforekomstene. Regjeringen vil understreke at for å peke ut en vannforekomst som sterkt modifisert skal det først vurderes om miljømålet for naturlige vannforekomster ("god økologisk tilstand") kan oppnås.

I regjeringens merknad om sterkt modifiserte vannforekomster (lengre ned i dokumentet) er grunnlaget for fastsettelse av miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster klargjort. Dette innebærer at vannregionutvalget nå kan fastsette hvilke vannforekomster som er sterkt modifiserte. Regjeringen forventer at dette gjøres i forbindelse med neste rullering av planen.

Om miljømål i regulerte vassdrag:

Forvaltningsplanene må være helhetlige og økosystembaserte. I forvaltningsplanen kan det foreslås en fremtidig miljøtilstand som kan innebære endret minstevannføring i vassdraget. Miljømål i regulerte vassdragsstrekninger i den 6-årige planperioden skal settes basert på eksisterende vilkår i reguleringskonsesjoner. Endring av konsesjonsvilkår fastsettes med bindende virkning av konsesjonsmyndighetene ved vilkårsrevisjon. Det er 6-årsmålene som rapporteres til ESA som forpliktende mål.

C. 4 Overvåking av miljøtilstanden

Planen viser til at det er utarbeidet et overvåkingsprogram for vannområdene Otra og Figgjo, som beskriver både pågående og nye overvåkingsprosjekter. Forvaltningsplanen angir ikke noe kostnadsestimat for overvåkingsprogrammet.

C. 5 Tiltak for å oppnå miljømålene (sammendrag av tiltaksprogrammet eller -programmene)

Den høyest prioriterte tiltakstypen i vannområde Figgjo er mer effektiv utnyttelse av næringsstoffer i planteproduksjonen i landbruket. Tilstrekkelig vannføring ved Ålgård og arealforvaltning i tråd med miljømålene er også vurdert som viktig. I vannområde Otra er de høyest prioriterte tiltakene knyttet til krypsiv, kalking, fysiske tiltak og tiltak mot forurensning. Det er også satt opp et sett med langsiktige ambisjoner for dette vannområdet.

Det er gjort en prioritering av typer av tiltak, og i tiltaksprogrammet er det også gitt kostnadsanslag for ulike tiltak. Regjeringen anbefaler imidlertid et anslag av totalkostnadene for nødvendige tiltak i regionen (for de vannområder som er omtalt), selv om dette ville inneholde store usikkerheter. Regjeringen savner også en oversikt over

hvilke kostnader som ikke kan knyttes til en ansvarlig tiltakshaver. Regjeringen forventer at det vil bli jobbet videre med dette i planperioden, slik at et bedre økonomisk grunnlag foreligger senest innen statusrapportering til europeiske overvåkingsorganet innen 2012. For landbrukssektoren er anslagene for kostnader og effekter grove. Landbruksforvaltningen arbeider imidlertid for å få frem sikrere anslag på kostnader for neste planfase.

Regjeringen legger til grunn at vannregionmyndigheten innretter gjennomføringen av forvaltningsplanen slik at tiltak som er samfunnsøkonomisk lønnsomme gjennomføres, det vil si at kvantifiserbare og ikke-kvantifiserbare nyttevirknninger for samfunnet ved tiltaket som skal gjennomføres er større enn kostnadene. Der nyttevirkningene er vesentlig mindre enn kostnadene skal unntaksbestemmelsene anvendes. Lovpålagte tiltak skal likevel gjennomføres. Det er utarbeidet en veileder om unntak fra miljømål (Guidance Document nr 20 – Technical Report 2009-027), som nylig er oversatt til norsk, og som gir retningslinjer knyttet til blant annet uforholdsmessige kostnader og bruk av unntaksbestemmelser.

Planen omfatter i hovedsak forslag til nye tiltak, og omtaler i liten grad videreføring av gjennomførte eller vedtatte tiltak. Regjeringen mener imidlertid det ville styrke planen om også vedtatte/gjennomførte tiltak i større grad var beskrevet, selv om de ikke inkluderes i tiltaksanalysen og kostnadsberegningene. Regjeringen forventer at dette legges til grunn ved senere rulleringer av planen.

Sukkertaredød er et stort problem i vannregionen, og planen beskriver at det skal gjøres lokale undersøkelser av dette i Kristiansandsfjorden i 2009. Regjeringen vil, i samarbeid med vannregionmyndighetene, bidra til å holde fokus på sukkertareproblematikken i tiden fremover.

Planen gjør spesielt oppmerksom på sårbare arter/bestander som elvemusling og bleke i regionen, og fylkestinget i Aust-Agder har påpekt vannregionens spesielle ansvar for bleka, og at denne bør få en mer fremtredende plass i forvaltningsplanen. Regjeringen syns det er positivt at sårbare arter spesielt trekkes inn i arbeidet. Se for øvrig egen tekst om Naturmangfoldloven lenger ned.

Fylkestinget i Rogaland påpeker også at forvaltningsplanen ikke må være et hinder for god vannkraftutbygging, og at forvaltningsplanen ikke må legge føringer eller begrensninger som hindrer naturlig utvikling av tettstedene langs vassdragene i tråd med fylkesdelplanen. Regjeringen understreker at nye inngrep må vurderes etter gjeldende sektorlovverk og vannforskriftens § 12.

Forebygging av forurensning er viktige tiltak for å minske risikoen for at vannforekomsten ikke oppnår god tilstand. Regjeringen savner en omtale av eksisterende og eventuelt ytterligere tiltak knyttet til forebygging av risiko og akutt beredskap i planen.

C. 6 Særlig om kystnære farvann

For de planene som godkjennes nå er det bestemt at biologiske påvirkningsfaktorer i kystvann, herunder rømt oppdrettslaks, lakselus, taretråling, krepsetråling, og kongekrabbe, ikke skal inkluderes i karakteriseringen og følgelig heller ikke i forvaltningsplaner og tiltaksprogram.

Sett i lys av praksis i sammenlignbare EU-land, samt målet om å skape en helhetlig og økosystembasert vannforvaltning, vil imidlertid utgangspunktet for de neste planene være at alle påvirkninger, inkludert biologiske påvirkninger, skal kunne veies og tas med i karakteriseringen.

Dette innebærer en del endringer i forhold til hvordan bl.a. akvakultur skal håndteres i arbeidet etter forskriften. Det innebærer også endringer i forhold til hvordan fiskeriaktiviteter (heretter "høsting av levende marine ressurser") skal håndteres. Dette er utdypet under.

Det er kun påvirkninger som anses å være *vesentlige* som *skal* tas med i karakteriseringen. Sektormyndighetene er ansvarlig for at relevante og vesentlige påvirkninger inkluderes i karakteriseringen, er premissleverandør for fastsettelse av miljømål (jf. vannforskriftens § 22) innenfor egne ansvarsområder, samt for fastsettelse og gjennomføring av tiltak (§ 22) etter eget lovverk i oppfølging av planen. Ved eventuell uenighet i vannregionutvalget er det viktig at dette er gjengitt i utkast til forvaltningsplan (jf. § 26 i vannforskriften), slik at uenigheten blir tatt opp til avgjørelse når planen behandles i departementene.

Akvakultur

I de planene som nå godkjennes er det kun påvirkning som skyldes utslipp av næringssalter og organisk materiale som har vært tatt med i karakteriseringen av kystvann. I de neste planene vil imidlertid alle relevante påvirkninger, herunder rømt fisk og lakselus kunne tas med i karakteriseringen.

Når det gjelder tiltak mot påvirkninger fra akvakultur legges regjeringens *Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring* til grunn. Strategien skal i denne sammenheng være en nasjonal retningslinje for den regionale planleggingen. I strategien er særlig rømming, utslipp av næringssalter og fiskesykdommer, herunder lakselus, vektlagt som de viktigste miljøutfordringer i dag og i den nærmeste framtid. Mål og tiltak på disse områdene er derfor særlig relevant for utarbeiding av de neste forvaltningsplanene. Det følger av vannforskriften at fiskerimyndighetene har ansvaret for utredning av forslag til tiltak samt premissene for fastsettelse av miljømål.

Om høsting av viltlevende marine ressurser

Høsting kan utgjøre en stor påvirkning på økosystemet og påvirker både bestandenes størrelse og sammensetning. Denne påvirkningen er direkte relatert til, og er bl.a. et resultat av ressursforvaltningen. Havressursloven stiller krav til fiskerimyndighetene om en løpende vurdering av hvilke forvaltningstiltak som er

nødvendige for å sikre en bærekraftig forvaltning av alle bestander det fiskes på. I denne vurderingen skal det blant annet legges vekt på økosystemtilnærmingen, som tar hensyn til leveområder og biologisk mangfold (forvaltningsprinsippet).

For øvrig er de marine økosystemene i stadig endring. Også i bestander det høstes av kan det være store, naturlige svingninger i antall fra et år til et annet. Som et eksempel kan det være store forskjeller fra år til år i mengden lodde som kommer inn til kysten av Finnmark for å gyte. Det er viktig for fiskerimyndighetene å presisere at slike eksempler viser at et lite loddeinnsig et år, ikke nødvendigvis betyr at den økologiske tilstanden langs Finnmarkskysten er dårlig. I dette tilfellet er lodda en del av et økosystem som over tid preges og kjennetegnes av naturlige bestandssvingninger. Tilsvarende gjelder ved endringer i bestander som følge av geografiske forflytninger.

Ved behandling av fiskerisektorens aktiviteter i det videre arbeidet med karakterisering, tiltaksprogram og forvaltningsplan skal det legges vekt på følgende:

Det skal skilles mellom høstingens påvirkning på målartern(e) og påvirkningen høstingen har på økosystemet for øvrig. Når det gjelder vurderinger/tiltak knyttet til forvaltningen av målarter (for eksempel kvotefastsettelse i fiskeriene eller åpning og stenging av høstefelt for tare) vil fiskerimyndighetenes reguleringer være en nasjonal ramme for vannforvaltningen, og behandles i fiskerimyndighetens løpende forvaltning etter havressursloven, som i dag.

Annen form for påvirkning på økosystemet enn bestandspåvirkning som følge av høsting kan være gjenstand for behandling etter vannforskriften: Dersom påvirkning fra bruk av bunnberørende redskap anses å sette vannforekomster i fare slik at miljømålene ikke nås, kan det være naturlig at dette inngår i karakteriseringen, og følgelig eventuelt også i forvaltningsplaner og tiltaksprogram. Det følger av vannforskriften at fiskerimyndighetene har ansvaret for utredning av forslag til tiltak samt premissene for fastsettelse av miljømål.

Fremmede arter

Fremmede/introdiserte arter er uønsket i norsk marin flora og fauna. Et eksempel på en slik art er amerikansk hummer. Dersom tilstedeværelse av fremmede arter anses å sette enkelte vannforekomster i fare slik at miljømålene ikke nås, kan det være naturlig at slike arter inngår i karakteriseringen og eventuelt også forvaltningsplaner og tiltaksprogram.

Særskilt om kongekrabbe:

Kongekrabben er en fremmed art i norske farvann, som det i tråd med St. meld. nr. 40 (2006-2007) *Forvaltning av kongekrabbe* (kongekrabbemeldingen) er etablert et særskilt forvaltningsregime for. Regjeringen har i denne stortingsmeldingen fastsatt en målsetting om i størst mulig grad å begrense en videre spredning av kongekrabbe i norske havområder, og sikre en lavest mulig bestand av kongekrabbe utenfor kommersielt fangstområde. I tråd med stortingsmeldingen skal kongekrabbe

kystnært øst for 26° Ø forvaltes slik at det tilrettelegges for varig næringsaktivitet og sysselsetting i området, mens det utenfor dette området er et mål å begrense en videre spredning av arten. Vest for 26 grader øst, hvor det er et mål å begrense spredning og etablering av kongekrabbe, er det utkastforbud og fri fangst av kongekrabbe.

I områder der kongekrabben anses å sette vannforekomster i fare slik at en risikerer ikke å nå miljømålene, kan forekomster av kongekrabbe tas med i karakteriseringen. Tiltak overfor kongekrabbe er imidlertid et nasjonalt anliggende fastsatt i kongekrabbemeldingen. Kongekrabbemeldingen legger således føringer på hvilke tiltak som eventuelt kan foreslås i det kvoteregulerte området, og hvilke tiltak som eventuelt kan foreslås utenfor det kvoteregulerte området. Her er det fiskerimyndighetene som har overordnet ansvar og myndighet gjennom hjemler i sektorlovverket.

C. 7 Annet

Planen inneholder ikke en økonomisk analyse av vannbruken slik direktivet beskriver. Det er også i liten grad gjort en vurdering av de samlede økonomiske og administrative kostnader i planen. Dette kan skyldes manglende nasjonale føringer og verktøy på området. Regjeringen vil arbeide med å utvikle nasjonale verktøy på området i løpet av planperioden.

Aust-Agder fylkeskommune vil, som en oppfølging av Forvaltningsplanen for Otra, ta initiativ til et samarbeid med kommunene i Setesdal om å utarbeide en flerbruksplan for Otra. Regjeringen understreker at man gjennom plansystemet etter vannforskriften bør tilstrebe å ta inn de forhold som tradisjonelt har vært dekket i en flerbruksplan.

I planarbeidet hittil har det vært lite fokus på arbeidet med de prioriterte stoffene. Noen av stoffene skal fases ut av bruk på nasjonalt nivå, mens andre skal reduseres gjennom tiltak skissert i den regionale planen. Et eget datterdirektiv på prioriterte stoffer vil bli tatt inn i EØS-avtalen, og ventelig bli inkludert i vannforskriften i løpet av 2010. Fram mot neste planperiode forventer regjeringen derfor at arbeidet med de prioriterte stoffene blir trappet opp.

Kulturminner er ikke en del av vannforskriften, men fylkestinget i Vest-Agder har vedtatt at kulturminner tas med i forvaltningsplanen der ulike brukerinteresser og kvaliteter i vassdraget er beskrevet, og at det skal utarbeides egne oversikter for kunnskapsbehov, utredninger og overvåkninger som en del av planen. Regjeringen syns det er positivt at fylkestingets vedtak spesielt omtaler koblingen mellom hensynet til kulturminner og vannforvaltning etter vannforskriften. Også koblingen mellom fylkeskommunens rolle som planmyndighet og regional utviklingsaktør gir grunnlag for økt merverdi i skjæringspunktet mellom vannforvaltning og øvrige utviklingsoppgaver. Regjeringen håper å se en tilsvarende bred tilnærming i neste planfase.

Planen har med et eget avsnitt om klimaendringer, med en vurdering av hvilke utslag det kan gi for vannforekomstene i vannregionen. Regjeringen syns det er positivt at planen

omtaler mulige effekter av klimaendringer, selv om det i denne omgang er på et relativt overordnet nivå.

Naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009. Regjeringen mener at vannforvaltningsplanene vil bidra til å ivareta naturmangfoldlovens forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter i §§ 4 og 5. Kravet om kunnskapsgrunnlaget i § 8 oppfylles gjennom arbeidet med kartlegging og karakterisering. Forvaltningsplanene legger økosystemtilnærming til grunn, og er slik sett i samsvar med naturmangfoldloven § 10. De øvrige prinsippene (føre-var, kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfold skal bæres av tiltakshaver og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder) vil måtte trekkes inn ved den konkrete utformingen av det enkelte tiltak.

3. Avslutning

Forvaltningsplanen omfatter en rekke tiltak hvor det er meldt behov for statlig finansiering. Godkjenning av forvaltningsplaner etter vannforskriften omfatter imidlertid ikke konkret ressursbruk. Prioritering og tildeling av ressurser må vurderes i de årlige budsjettprosessene. Godkjenning av denne forvaltningsplanen kan ikke legge føringer for Regjeringens og Stortingets prioriteringer i fremtidige statsbudsjetter.

Godkjent forvaltningsplan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen. Forvaltningsplanen gir klare regionale og statlige signaler til kommunene i vannregionen og skal bidra til å samordne og styre arealbruken på tvers av kommune- og fylkesgrensene. Dersom en kommune fraviker retningslinjene, gir dette grunnlag for å fremme innsigelse til kommunens planer.

Vedtak om gjennomføring av de tiltakene som inngår i tiltaksprogrammet treffes av ansvarlig myndighet etter relevant lovgivning. Godkjent regional plan vil inngå i grunnlaget for sektormyndighetens saksbehandling. I sektormyndighetenes saksbehandling vil det bli foretatt ytterligere avklaringer og konkrete vurderinger av fordeler og ulemper ved de enkelte tiltak før endelig beslutning om tiltaksgjennomføring blir tatt. Her vil det også legges vekt på andre hensyn enn de som er vektlagt i planene. Sektormyndighetene har derfor adgang til å fatte vedtak som ikke er i samsvar med planen. Dersom det i oppfølgingsarbeidet blir aktuelt å fravike forutsetningene i den godkjente planen, skal vedkommende myndighet sørge for at vannregionmyndigheten er informert. Årsaken til at planen er fraveket må beskrives ved rapportering av tiltaksgjennomføring innen utgangen av 2012 og ved neste rullering av planen.

Det gjøres spesielt oppmerksom på at tiltakene skal være operative og at fremdrift skal rapporteres til EU innen utgangen av 2012. Det blir derfor en viktig oppgave for vannregionmyndigheten å følge opp planen og rapportere gjennomføringen til sentrale myndigheter.

Miljøverndepartementet

tilråd:

Forvaltningsplan for vannregion Sør-Vest for planperioden 2010-2015, vedtatt av fylkestingene i Rogaland 20. oktober 2009, Vest-Agder 21. oktober 2009 og Aust-Agder 20. oktober 2009, godkjennes i medhold av vannforskriften § 29-3, med de merknader og forbehold som er gitt i foredraget.